

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин

О. Б. Березовська-Чміль

Аналіз державної політики

Методичні рекомендації

Івано-Франківськ
2024

УДК 334.02
ББК 67.401
Б 75

Аналіз державної політики: методичні рекомендації до вивчення курсу.
Березовська-Чміль О.Б. (укл.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 56 с.

Укладач:

Березовська-Чміль О. Б., кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних інститутів та процесів Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензенти:

Дерев'яно С. М., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних інститутів та процесів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Кобець Ю.В., кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних інститутів та процесів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методичні рекомендації до вивчення курсу «Аналіз державної політики» містять вступ, тематику лекцій, плани семінарських занять, індивідуальні завдання, питання для підсумкового контролю знань, тестові завдання, рекомендовану літературу.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету історії, політології і міжнародних відносин (Протокол № 4 від 28 листопада 2024 року)

© Березовська-Чміль О.Б., 2024.
© ПНУ імені В. Стефаника, 2024

Зміст

Вступ.....	4
Структура навчальної дисципліни.....	7
Тематичний план лекцій.....	13
Плани семінарських занять.....	18
Завдання для самостійної роботи.....	39
Індивідуальні завдання.....	41
Питання для підсумкового контролю знань.....	43
Зразки тестових завдань.....	49
Рекомендована література.....	52

Вступ

На сучасному етапі розвитку людства державна політика відіграє надзвичайно важливу роль у суспільному житті. Саме вона повинна вчасно виявляти нагальні проблеми розвитку суспільства, аналізувати їх, з'ясувати причини виникнення, труднощі, суперечності, знаходити шляхи розв'язання та механізми попередження. У сфері державної політики приймаються відповідні державно-політичні рішення, аналізуються альтернативи, спрямовані на розв'язання певної проблеми, розробляються відповідні програми та інструменти їх реалізації.

Необхідність розробки цілісної методологічної системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної влади виникає у зв'язку зі складними соціально-економічними та політичними процесами, кризовими явищами, які спостерігаються в Україні та світі.

Водночас є нагальна потреба у фахівцях політологів, аналітиках, консультантах, держаних службовцях у галузі експертного аналізу державної політики. Відтак саме навчальна дисципліна «Аналіз державної політики» посідає важливе місце в системі наукових знань про політику і державу, специфічні аспекти управління, а також особливості прийняття і впровадження державно-політичних рішень. Вивчення навчальної дисципліни є необхідним для підготовки фахових політологів, оскільки сприяє розширенню наукового світогляду, підвищенню загальної культури здобувача, розвитку його критичного мислення, формуванню особистісних якостей, вмінь і навичок, дає можливість сформулювати уявлення про основні політичні та управлінські проблеми, а також реалізувати ці знання на практиці.

Метою навчальної дисципліни є вивчення сутності, основних цілей, механізмів, методів та принципів аналізу державної політики.

Основні завдання дисципліни: формування у студентів знань та оволодіння аналітичними навичками в сфері сучасної державної політики шляхом систематизованого вивчення концептуально-методологічних основ дослідження політики, процесів прийняття політичних рішень, основних

моделей аналізу політики, специфіки вироблення та вибору альтернатив, пошуку шляхів оптимізації управління у сфері вирішення нагальних проблем.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- понятійно-категоріальний апарат аналізу державної політики;
- концептуальні засади аналізу державної політики;
- моделі та види аналізу державної політики;
- систему та зміст процесу вироблення державної політики України;

вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання для проведення аналізу напрямків державної політики, урядових програм та проектів органів місцевого самоврядування;
- аналізувати процеси законотворчості з точки зору формування ефективної державної політики;
- оцінювати ситуацію, що склалась у процесі вирішення конкретних проблем державної політики;
- грамотно використовувати термінологію, професійну лексику та аналітичні навички.

Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у

професійній діяльності, в тому числі з урахуванням потреб забезпечення сфер національної безпеки держави.

СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

Результати навчання

РН01 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності

РН03 Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності

РН04 Мати навички професійної комунікації

РН05 Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

РН06 Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни																									
Вид заняття		Загальна кількість годин																							
лекції		30																							
семінарські заняття / практичні / лабораторні		16																							
самостійна робота		134																							
Ознаки дисципліни																									
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий																						
другий	Політологія	перший	нормативний																						
Система оцінювання навчальної дисципліни																									
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) робота на лекціях та семінарських заняттях – 20 балів 2) індивідуальне завдання – 10 балів; 3) контрольна робота – 10 балів; 4) самостійна робота – 10 балів; 5) екзамен – 50 балів. <p>Загальна кількість – 100 балів, форма підсумкового контролю - екзамен.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Оцінка в балах</th> <th style="text-align: center;">Оцінка в національній шкалі</th> <th style="text-align: center;">Оцінка за шкалою ECTS</th> <th style="text-align: center;">Оцінка за залік</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">90-100</td> <td style="text-align: center;">відмінно</td> <td style="text-align: center;">A</td> <td rowspan="5" style="text-align: center; vertical-align: middle;">зараховано</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">80-89</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">добре</td> <td style="text-align: center;">B</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">70-79</td> <td style="text-align: center;">C</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">60-69</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">задовільно</td> <td style="text-align: center;">D</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">50-59</td> <td style="text-align: center;">E</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">26-49</td> <td style="text-align: center;">незадовільно (з можливістю</td> <td style="text-align: center;">FX</td> <td style="text-align: center;">незараховано</td> </tr> </tbody> </table>			Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік	90-100	відмінно	A	зараховано	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю	FX	незараховано
Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік																						
90-100	відмінно	A	зараховано																						
80-89	добре	B																							
70-79		C																							
60-69	задовільно	D																							
50-59		E																							
26-49	незадовільно (з можливістю	FX	незараховано																						

		повторного складання)		
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F	
Вимоги до письмової роботи	<p>Письмове опитування здійснюється у формі письмової контрольної роботи (або тестування), що максимально оцінюється у 10 балів.</p> <p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань під час підготовки та проведення семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури; 2) при написанні роботи - виявлення розуміння сутності понять і термінів (5 балів), вміння аналізувати, структурувати основні принципи та методи дослідження (5 балів); 			
Семінарські заняття	<p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за п'ятибальною шкалою. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, презентація, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками,</p>			

зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.

Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Виступи на семінарських заняттях оцінюються за такими критеріями:

– «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у

	<p>логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>– «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>За умови відпрацювання пропущених занять та належного виконання завдань студент (-ка) допускається до екзамену (підсумкова оцінка є результатом сумування балів за всі виконані завдання та форми контролю). Усі види завдань студенти повинні виконати до моменту виставлення підсумкової оцінки (як правило підсумковий бал виставляється на останньому семінарському занятті в кінці семестру). Мінімальна кількість балів для зарахування дисципліни – 50, максимальна – 100.</p>

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни передбачає передачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття. У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування, плагіату тощо), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.

Тематика лекцій

Тема 1. Теоретико-методологічні основи аналізу державної політики

Аналіз державної політики як об'єкт наукового дослідження. Роль і місце наукових досліджень у сфері державної політики. Аналіз державної політики: поняття, предмет і завдання курсу. Джерела вивчення курсу.

Наукові підходи та методологічні проблеми аналізу державної політики.

Тема 2. Основні етапи розвитку аналізу державної політики

Витоки аналізу державної політики. Генеза аналізу політики у політико-правовій думці Середньовіччя. Становлення аналізу політики в Новий час.

Професіоналізація аналізу політики і становлення його як окремої сфери наукових досліджень у ХХ ст. Аналіз державної політики в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку.

Тема 3. Державна політика як предмет політичного аналізу

Основні категорії та поняття у сфері державної політики та її аналізу.

Поняття “політика”, “державна політики”, “дослідження політики”, “аналіз політики”: сутність та співвідношення. Середовище суспільної політики та його види. Стейкхолдери політики. Роль і значення держави в сучасному суспільстві. Поняття, зміст і структура державної політики. Сутність та засади аналізу державної політики. Теоретико-аналітичні і прикладні можливості аналізу державно-політичних процесів.

Тема 4. Аналіз взаємозалежності суспільних умов і державної політики

Призначення та функції державної політики в суспільному житті.

Основні перешкоди для запровадження процедур аналізу політики в практику вирішення суспільних проблем владою.

Конструктивність взаємозв'язку державної політики та соціально-економічних умов розвитку суспільства.

Вплив глобалізації та інтеграційних процесів на формування цілей державної політики. Принципи відкритості та прозорості у творенні політики.

Ціннісні орієнтації аналізу державної політики. Гендерна демократія і врахування прав меншин в аналізі політики.

Тема 5. Процес і технології аналізу державної політики

Особливості формування державної політики. Інструменти державної політики (законодавчі та нормативні акти, послуги, гроші, податки та інші економічні важелі, умовляння, примус).

Аналіз державної політики як сфера практичної діяльності. Аналітичні центри. Мозкові центри.

Роль вищих посадових осіб і інститутів у формуванні державної політики. Основні етапи процесу державної політики.

Поняття аналітичної чутливості. Вимоги до особистих якостей аналітика-експерта. Взаємовідносини аналітика-експерта і замовника (клієнта) в аналізі державної політики. Етика політичного аналітика.

Тема 6. Типи державної політики як проблемне поле аналізу

Сутність та критерії типології державної політики.

Визначення та характеристика типів державної політики, придатних до аналізу. Форми аналізу державної політики. Основні етапи аналізу державної політики. Результати та наслідки державної політики.

Стан і перспективи вироблення державної політики на засадах публічності.

Вплив владних і позавладних акторів політики на становлення аналітичного середовища в Україні”.

Тема 7. Модельний аналіз державної політики

Теоретичні підходи до трактування моделей аналізу державної політики.
Характеристика основних моделей аналізу державної політики.

Моделі осягнення державно-політичних процесів. Сценарний метод в аналізі політики. Інституційна модель; процесуальна модель; групова модель; модель еліт; раціональна модель; інкрементальна модель; ігрова модель; системна модель; модель суспільного вибору.

Тема 8. Технології написання аналітичного документа у сфері державної політики

Інформаційно-аналітичні технології: поняття, типологізація, мета і особливості застосування. Роль аналітичного документа в процесі розробки політики.

Види аналітичних документів. Дослідження політики і аналіз політики. Техніка визначення проблеми політики в аналітичному документі. Структурні і текстуальні особливості аналітичного документа. Порада, як результат аналізу політики. Процес вироблення порад-рекомендацій. Технологічні процедури надання порад-рекомендацій.

Тема 9. Проблеми для аналізу державної політики

Проблемна ситуація і проблема для аналізу державної політики: співвідношення понять. Проблеми, що придатні для аналізу державної політики. Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики. Ідентифікація проблеми для аналізу державної політики. Аналітичні методи конкретизації проблеми.

Тема 10. Моделі та технології циклу прийняття рішень

Специфіка збирання та обробки інформації для політичної аналітики в державному управлінні. Аналітичні сайти мережі Internet. Підготовка та обробка інформаційного матеріалу. Аналіз визначення суспільних проблем.

Моделі і методи прийняття рішень та вимоги до них. Класичні моделі процесу прийняття рішень. Альтернативні моделі "політико-управлінських потоків" Д.Кінгдона і "раундів" Г. Тейсмана. Технології впровадження і реалізації політичного рішення.

Тема 11. Побудова політичного порядку денного

Сутність політичного порядку денного. Етапи формування політичного порядку денного. Визначення проблем. Внесення до порядку денного, як важливий етап аналізу політики. Особливості прийняття рішень в сфері державної політики. Законодавчі рішення: види та особливості прийняття. Специфіка прийняття урядових рішень. Адміністративні рішення.

Тема 12. Вироблення та аналіз альтернатив рішення

Поняття альтернатив у виробленні політики та їх види. Основні принципи вироблення альтернатив-стратегій. Організаційні складові процесу вироблення альтернатив. Аналіз альтернатив. Критерії оцінки альтернатив.

Тема 13. Раціональність вибору альтернатив рішення.

Типи та чинники раціональності альтернатив рішення. Доцільність збереження статусу-кво, як альтернативи. Вибір альтернатив. Особливості вибору оптимальної альтернативи. Метод "мозкового штурму". Метод "Дельфі".

Тема 14. Специфіка прийняття державно-політичних рішень.

Історія дослідження процесу прийняття та реалізації рішень. Державно-політичні рішення: сутність та функції. Основні наукові підходи до визначення процесу прийняття рішень.

Поняття процесу прийняття управлінських рішень та їх класифікація. Етапи процесу і технологія підготовки прийняття політичного рішення.

Технології прийняття політичних рішень, їх особливості та практичне використання.

Тема 15. Впровадження державно-політичних рішень та їх оцінювання.

Технології впровадження і реалізації політичного рішення. Сутність та структура впровадження політики. Державне управління: демократичні чинники і організаційні засади впровадження державної політики. Вивчення об'єктивних умов впровадження державної політики. Інструменти та методи впровадження політичних рішень. Моделі впровадження політики. Визначення оцінювання політики. Основні види оцінювання. Оцінювання потреб і оцінювання процесу. Оцінювання впливів. Оцінювання наслідків політики. Моніторинг політики.

Плани семінарських занять

Тема 1 . КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета: розглянути зміст основних категорій у сфері державної політики, визначити основні інструменти державної політики, зміст основних етапів процесу розробки та впровадження державної політики.

Основні поняття: політика, державна політика, функції державної політики, інструменти державної політики, впровадження політики, виробники політики

Питання для обговорення:

1. Поняття “політика”, “державна політика”, “публічна політика”: сутність та співвідношення.
2. Зміст і структура державної політики.
3. Основні етапи процесу державної політики.
4. Інструменти державної політики (законодавчі та нормативні акти, послуги, гроші, податки та інші економічні важелі, умовляння, примус).

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняттям : “політика”, “державна політики”.
2. З’ясуйте співвідношення понять “державна політика” та “публічна політика”.
3. Охарактеризуйте сутність, функції та напрямки державної політики ?
4. Які інструменти політики ви вважаєте найвпливовішими і чому ?
5. Назвіть етапи процесу вироблення політики.
6. Як на вашу думку, чи відповідає процес вироблення державної політики в Україні вказаним етапам? Якщо ні, то які з них залишаються без уваги?

Завдання для самостійної роботи:

1. Порівняйте різні визначення державної політики.
2. Дайте характеристику основним формам та механізмам впливу груп інтересів на державну політику?

Література для опрацювання:

Конституція України: [Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року]. *ВВР*. 1996. № 30. Ст. 141 ; поточна редакція – Редакція від 01.01.2020 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96>

Деякі питання поліпшення організації законопроектної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2004 р. № 263. *Офіційний вісник України*. 2004. № 9. Ст. 535 ; поточна редакція – Редакція від 15.06.2012 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/263-2004-п>.

Валевський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження : монографія. Київ : НІСД, 2001. 242 с.

Гошовська В. А., Мироненко П. В., Босак О. З. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень : навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2010. 88 с.

Дем'янчук О. П. “Державна політика” та “публічна політика”: варіант перехідного періоду. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Polit/2000_18/05_demyanchuk_op.pdf.

Енциклопедія державного управління: у 8 т. Т. 8 : Публічне врядування. наук. ред. кол.: В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. академії держ. упр. при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 630 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/ec33d2067309-4034-a00f-074bcb7916ce.pdf.

Кальниш Ю. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади : монографія. Київ : вид-во НАДУ, 2006. 272 с.

Кучеренко О. О. Державна політика: теоретико-методологічні засади

дослідження процесу формування та здійснення : дис...канд. наук з держ. упр. – Київ, 2000. 199 с.

Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. Public Policy. An introduction to the theory and practice of policy analysis / Parsons W. : наук. вид. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. 550 с.

Пухкал О. Г., Гомоляко О. В, Публічна та державна політика: єдність та відмінності. *Інвестиції: практика та досвід*. № 24. 2017. С. 106–112.

Телешун С., Ситник С., Рейтерович І. Публічна чи державна політика – вітчизняна дилема вибору. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2012. № 4. С.185–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_4_25.

Телешун С. Що таке публічна політика? *Відкриті очі*. URL: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/12/blogpost_26.html.

Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 750 с.

Тертичка В. Політичні аспекти вироблення державної політики в Україні. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2008. Вип. 12. С. 58–70.

Філіпповський В. М. Основи теорії державного управління: навч. посіб. Луганськ : Вид-во “Ноулідж”, 2009. 216 с.

Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/chaltseva-o.m.-publichna-politika-_teoretichniy-vimir-i-suchasna-praktika_-_d_pdf.

Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти : монографія. Луганськ, “Елтон-2”, 2010. 308 с.

Тема 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОНЯТТЯ ТА ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета: проаналізувати сутність та концептуальні засади аналізу державної політики, форми аналізу державної політики, розглянути зміст основних етапів аналізу державної політики.

Ключові слова: державна політика, аналіз державної політики, форми аналізу державної політики, процес аналізу державної політики.

Питання для обговорення:

1. Поняття “дослідження політики”, “аналіз політики” : сутність та співвідношення.
2. Сутність та засади аналізу державної політики.
3. Форми аналізу державної політики.
4. Основні етапи здійснення аналізу державної політики.

Запитання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте поняття “аналіз політики”.
2. Як ви зрозумієте підходи до аналізу політики ?
3. Які існують форми аналізу політики? Якому з них ви б віддали перевагу у своїй аналітичній діяльності і чому?
4. З якими труднощами на кожному етапі проведення аналізу політики ви б зіткнулися? Чи здатні ви передбачити можливі шляхи їх подолання?
5. Як ви вважаєте, чи існує реальна небезпека послаблення ролі представницьких органів влади внаслідок широкого застосування аналізу державної політики?
6. Назвіть основні нормативні правові акти, які забезпечують правову основу державної політики.
7. Виокреміть основні етапи законодавчого процесу.

8. Визначте соціально-психологічні й етичні аспекти аналізу державної політики.

9. На яких суспільних цінностях ґрунтується аналіз державної політики?

10. Які характерні риси аналітичної чутливості аналітика політики ?

11. Як ви розумієте підхід, що технологічні аспекти аналізу державної політики не мають визначального значення для його якості ?

Література для опрацювання:

Конституція України: [Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року]. *ВВР*. 1996. № 30. Ст. 141; поточна редакція – Редакція від 01.01.2020 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *ВВР*. 2016. № 4. Ст.43; поточна редакція – Редакція від 01.01.2020 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *ВВР*. 1997. № 24. Ст. 170 ; поточна редакція – Ред. від 13.02.2020 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001р. *ВВР*. 2001. № 33. Ст. 175 ; поточна редакція – Редакція від 28.11.2019 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

Валевський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження : монографія. Київ.: НІСД, 2001. 242 с.

Вступ до аналізу державної політики : навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. 238 с.

Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Генеза, 2006. 395 с.

Гошовська В. А., Мироненко П. В., Босак О. З. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень : навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2010. 88 с.

Дан В. Державна політика: вступ до аналізу. Пер. з англ. Г. Є. Краснокутського ; наук. ред. М. О. Баймуратов. Одеса : АО БАХВА, 2005. 504 с.

Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади : монографія. Київ : вид-во НАДУ, 2006. 272 с.

Кньоффель П., Ларю К., Варон Ф., Малишева Н. Аналіз та пілотаж публічної політики. Київ : Алерта, 2010. 420 с. URL : <http://policyanalysis.org/wp-content/uploads/2014/10/Policyanalysispilotazh.pdf> (23.11.2016).

Пал Леслі А. Аналіз державної політики. Пер. з англ. І. Дзюб. Київ : Основи, 1999. 422 с.

Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. Public Policy. An introduction to the theory and practice of policy analysis / Parsons W. : наук. вид. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. 550 с.

Розроблення публічної політики : практ. посіб. / Уклад. А. О. Чемерис. Київ : ТОВ “Софія”. 2011. 128 с. URL : <http://despro.org.ua/upload/DESPRO-15%2003%202011%20final.pdf>.

Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 750 с.

Тертичка В. Політичні аспекти вироблення державної політики в Україні. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2008. Вип. 12. С. 58–70

Філіпповський В. М. Основи теорії державного управління : навч. посіб. Луганськ: Вид-во “Ноулідж”, 2009. 216 с.

Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики : практ. посіб. для радників з держ. політики у

Тема 3. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АНАЛІЗІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета: вивчення особливостей інформаційно-аналітичної діяльності органів державного управління, методики використання інформаційно-аналітичних технологій в аналізі державної політики.

Основні поняття: аналіз державної політики, інформація, інформаційні технології, політична аналітика,

Питання для обговорення:

1. Інформаційно-аналітичні технології : поняття, типологізація, мета і особливості застосування.
2. Специфіка збирання та обробки інформації для політичної аналітики в державному управлінні.
3. Аналітичні сайти мережі Internet.
4. Підготовка та обробка інформаційного матеріалу.

Питання для самоконтролю

1. Які основні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єктів політичного процесу та органів державної влади в сучасних умовах?
2. Яке значення має аналітична діяльність для розробки та прийняття управлінських рішень?
3. Які етичні проблеми виникають під час роботи аналітика при застосування інформаційно-аналітичних технологій?
4. Назвіть та охарактеризуйте види інформації.

5. Які Ви знаєте джерела інформації, в чому цінність кожного з них?
6. Назвіть переваги і недоліки веб-сайтів для отримання аналітичної інформації.
7. Що таке якість інформації, які чинники її визначають?

Література для опрацювання:

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. *ВВР*. 1992. № 48. Ст. 650 ; поточна редакція – Редакція від 21.12. 2019 р. URL : [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12).

Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-ХІІ. *ВВР*. 1993. № 33. Ст. 345; поточна редакція – Редакція від 19.04.2014 р. URL : [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3322-12](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3322-12).

Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. *ВВР*. 1998. № 27-28. Ст. 182; поточна редакція від 01.08.2016 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр>.

Державна цільова програма розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки: Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 07.05.2008 р. № 439; поточна редакція від 21.10.2011 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/439-2008-п>.

Бакуменко В. Аналітичне забезпечення формування державно-управлінських рішень. *Вісник Української академії державного управління* : наук. журнал. 2000. № 4. С. 350–358.

Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Університет “Україна”, 2014. 417 с.

Вступ до політичної аналітики : навч. посіб. / Кол. авт.: за заг. ред. С. О. Телешуна. К.іїв : Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.

Гончаренко А. П., Яворський М. С. Шляхи розвитку системи НТІ. *Науково-технічна інформація* [Науково-практ. інформ. журнал]. 2004. № 1. С. 6–9.

Кобелев О. М. Становлення інформаційно-аналітичної діяльності в сфері НТІ. *Вісник Харківської державної академії культури*: зб. наук. пр. Вип. 24. Харків : ХДАК, 2009. С. 89–97.

Мережа аналітичних центрів України. URL : www.intellect.org.ua.

Обвінцева Г. І. Використання електронних інформаційних ресурсів УкрІНТЕІ в забезпеченні наукових досліджень і розробок. *Науково-технічна інформація* [Науково-практ. інформ. журнал]. 2004. № 3. С. 14–16.

Пархоменко О. В., Куранда Т. К. Дослідження стану аналітичних методів в інформаційно-аналітичній діяльності. *Науково-технічна інформація* [Науково-практ. інформ. журнал]. 2004. № 1. С. 18–27.

Політична аналітика в державному управлінні : навч. посіб. / С. О. Телешун, Ю. Г. Кальниш, І. В. Рейтерович, О. Р. Титаренко. Київ : НАДУ, 2012. 228 с.

Радченко В. Створення елементів національної системи інформаційних ресурсів з науково-технічної та економічної інформації. *Бібл. вісник*. 2000. № 3. С. 2–5.

Рейтерович І. “Мова компромату” як складова політичного дискурсу в суспільствах перехідного типу. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2008. Спецвипуск: Політичні технології. С. 136–140.

Телешун С. О., Титаренко О. Р., Рейтерович І. В., Вировий С. І. Практичні аспекти інформаційно-аналітичної роботи : навч. посіб. Київ : Вид-во НАДУ, 2007. 44 с.

Філіпова Л. Я. Інформаційна діяльність як фахова навчальна дисципліна : змістовний аналіз. *Вісник Книжкової палати*. 2005. № 2. С. 29–30.

Тема 4. ПРОБЛЕМИ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета : засвоїти методику виявлення, ідентифікації та конкретизації проблеми, придатної для аналізу державної політики

Основні поняття :аналітичні методи, ідентифікація проблеми, проблема, проблемна ситуація.

Питання для обговорення :

1. Проблемна ситуація і проблема для аналізу державної політики
2. Ідентифікація проблеми для аналізу державної політики.
3. Проблеми, що придатні для аналізу державної політики.
4. Аналітичні методи конкретизації проблеми

Література для опрацювання :

Конституція України : [Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року]. *ВВР*. – 1996. – № 30. – Ст. 141. поточна редакція – Редакція від 01.01.2020 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. *ВВР*. 2016. № 4. Ст.43; поточна редакція – Редакція від 01.01.2020 р. URL : [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19).

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *ВВР*. 1997. № 24. Ст. 170 ; поточна редакція – Ред. від 13.02.2020 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001р. *ВВР*. 2001. № 33. Ст. 175 ; поточна редакція – Редакція від 28.11.2019 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.

Регламент Кабінету Міністрів України : [Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 ; поточна редакція – Редакція від 30.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF>.

Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень. Зб. документів і матеріалів / Укл. О. І. Кілієвич, В. В. Тертичка. Київ : “К.І.С.”, 2004. 210 с. URL : www.uapa-csar.org.ua.

Браун П. Посібник з аналізу державної політики : Пер. з англ. Київ : Основи, 2000. С. 79–116.

Веймер Д. Л., Вайнінг Е. Р. Аналіз політики : концепції, практика / Пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника ; Наук. ред. О. Кілієвич. Київ : “Основи”, 1998. 654 с.

Вироблення державної політики. Аналітичні записки / Укл. О. І. Кілієвич, В. Є. Романов. Київ Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2003. 346 с. URL : www.uapa-csar.org.ua/ua-2003-6.htm.

Вироблення державної політики: рекомендації для України в контексті євроінтеграційного досвіду країн Балтії та Польщі. Зб. аналіт. звітів і записок учасників Програми урядового стажування / Укл. О. І. Кілієвич, В. В. Тертичка. Київ : “К.І.С.”, 2006. 388 с.

Державна політика: аналіз та впровадження в Україні: Конспект лекцій до навчального модуля. Укл. В. Ребкало, В. Тертичка. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. С. 39–59.

Державна політика: аналітичні документи: підготовлені в межах проекту “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України”. Київ, 2002. 196 с.

Основи аналізу державної політики : Опорний конспект лекцій до навчальної дисципліни / Укл. В. Тертичка. URL : www.uapa-csar.org.ua/ua-2004-4.htm.

Пал Леслі А. Аналіз державної політики. Пер. з англ. І. Дзюб. Київ : Основи, 1999. 422 с.

Розенфельд Р. Лекції з державної політики. Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2002. С. 6–14 ; 25–39. URL : www.IPAS.org.ua/doc/tr-2002-2.pdf.

Розробка державної політики. Аналітичні записки / Укл. О. І. Кілієвич, В. Є. Романов. Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2002. 320 с. URL : www.uapa-csar.org.ua/ua-2002-14.htm.

Тертичка В. Державна політика : аналіз та здійснення в Україні. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. С. 91–100 ; URL : www.IPAS.org.ua.

Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики : практ. посіб. для радників з держ. політики у Центральній і Східній Європі / Пер. з англ. С. Соколик; наук. ред. пер. О. Кілієвич. Київ : К.І.С., 2003. 120 с. URL : www.uapa-csar.org.ua/t-2003-2.htm.

Жиляєв І.Б. Послання Президента України як інструмент державної політики. *Стратегічні пріоритети*. Київ, 2007. № 1 (2). січ.-берез. С. 24–33.

Тема 5. ВИРОБЛЕННЯ ТА АНАЛІЗ АЛЬТЕРНАТИВ РІШЕННЯ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета : визначити специфіку та сутнісні характеристики процесу формулювання та вибору альтернатив. З’ясувати змістовні та технологічні складові методів аналізу альтернатив рішення.

Основні поняття : альтернатива рішення, методичні підходи до аналізу та вироблення альтернатив рішення, обмеження вибору альтернатив, методи аналізу альтернатив.

Питання для обговорення :

1. Організаційні складові процесу вироблення альтернатив.
2. Вибір альтернатив.
3. Метод “мозкового штурму”.
4. Метод “Делфі” та специфіка його застосування.

Література для опрацювання :

Аналіз державної політики та прийняття рішень парламентом України у здійсненні конституційних функцій : посіб. / В. А. Гошовська,

П. В. Мироненко, М. М. Газізов, О. З. Босак. Київ : НАДУ, 2010. 88 с

Горбатенко В., Петренко І. Метод "Делфі" та специфіка його застосування у прогностичних розробках : [методологія політологічних досліджень]. *Політичний менеджмент* : Укр. наук. ж-л. Укр. центр політ. менеджменту. 2008. № 6. С. 174–182.

Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Генеза, 2006. 395 с.

Гошовська В. А., Мироненко П. В., Босак О. З. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2010. 88 с.

Державна політика: аналіз та механізми впровадження / О. І. Кілієвіч, В. В. Тертичка. Київ : НАДУ, 2009. 88с.

Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади : монографія. Київ : вид-во НАДУ, 2006. 272 с.

Коваленко А. О. Політичний аналіз і прогнозування. Київ : Наук. світ, 2002. 201 с

Пал Леслі А. Аналіз державної політики. Пер. з англ. І. Дзюб. Київ : Основи, 1999. 422 с.

Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. Public Policy. An introduction to the theory and practice of policy analysis / Parsons W. : наук. вид. Київ : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. 550 с.

Тема 6–7. МЕТОДИКА ВИРОБЛЕННЯ ПОРАД-РЕКОМЕНДАЦІЙ

Практичне заняття

(4 год.)

Мета: Засвоєння методики створення та презентації аналітичного документу.

Основні поняття : аналіз політики, аналітичний документ, аналітична записка, державна політика, дослідження політики, методики написання аналітичного документа.

Перше заняття :

Контрольна робота з таких питань :

1. Термінологічне визначення аналізу політики.
2. Поняття, зміст і структура державної політики.
3. Призначення та функції державної політики в суспільному житті.
4. Взаємозв'язок державної політики і соціально-економічних умов розвитку суспільства.
5. Втручання держави в економічну сферу суспільства : необхідність і межі.
6. Формування цілей державної політики.
7. Визначення типів політики, придатних для аналізу.
8. Інформаційно-аналітичні технології.
9. Моделі досягнення державно-політичних процесів.
10. Теоретико-аналітичні і прикладні можливості аналізу державно-політичних процесів.
11. Сценарний метод в аналізі політики.
12. Етапи аналізу державної політики.
13. Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики.
14. Проблемна ситуація і проблема для аналізу державної політики
15. Ідентифікація проблеми для аналізу державної політики
16. Проблеми, що придатні для аналізу державної політики.
17. Аналітичні методи конкретизації проблеми
18. Аналіз визначення суспільних проблем.
19. Аналітичні технології.

20. Основні принципи вироблення альтернатив-стратегій.
21. Внесення до порядку денного, як важливий етап аналізу політики.
22. Концептуальні засади реалізації урядової політики.
23. Порада, як результат аналізу політики.
24. Критерії відповідальності за вибір напрямку політики.
25. Невизначеності вибору політики.
26. Процес надання порад-рекомендацій.
27. Технологічні процедури надання порад.
28. Вимоги до особистих якостей аналітика-експерта.
29. Взаємовідносини аналітика-експерта і замовника (клієнта) в аналізі державної політики.
30. Демократичні чинники і організаційні засади впровадження державної політики.
31. Вплив глобалізації та інтеграційних процесів на аналіз і впровадження державної політики.
32. Концептуальні засади реалізації урядової політики
33. Новітні інформаційно-аналітичні технології процесу вироблення та реалізації державної політики.
34. Ціннісні орієнтації аналізу державної політики.
35. Гендерна демократія і врахування прав меншин в аналізі політики.

Друге заняття :

Заслуховування, обговорення та оцінювання виконання кожним студентом індивідуальних завдань відповідно до рекомендацій.

Рекомендації щодо змісту і структури

Аналітична записка спрямована на вирішення конкретної суспільної проблеми, ґрунтується на процесі аналізу політики і містить усі його етапи. Проблема, придатна для аналізу державної політики, – це ситуація, що викликає занепокоєння в суспільстві і потребує реагування державної влади.

Для аналізу може обиратися одна проблема на вибір студента.

Обсяг аналітичної записки – **750-1000 слів**. Текст має бути структурованим згідно з рекомендованим планом.

Орієнтовна структура аналітичної записки

Визначення проблеми для аналізу :

- симптоми проблемної ситуації;
- окреслення проблеми (неспроможності ринку і влади);
- масштаб проблеми (територія, час, сфера, соціальні групи, відсоток населення);
- новизна (нова, передбачена чи повторна);
- коротка історія питання (як вирішувалося раніше і сучасний стан справ);
- замовник аналізу.

Консультації :

- погляди і ставлення зацікавлених груп, лідерів, ЗМІ до проблеми (кого стосуються можливі варіанти її вирішення);
- Організація : установи, що підтримують/заперечують рішення.

Моделювання проблеми :

- вибір цілей вирішення проблеми (самостійні й інструментальні);
- визначення змінних політики (показники, інструменти, що використовуються з різною інтенсивністю);
- визначення обмежень (ресурси, необхідні для реалізації альтернатив політики).

Формулювання альтернатив :

- загальна кількість близько 4 (серед них чинна політика, тобто “нічого не змінювати - бездія”).
- оцінка (вигід-витрат) кожної альтернативи;
- порівняльний аналіз альтернатив;
- прогноз можливих результатів і наслідків (впливів) її реалізації (короткострокових і довгострокових);

Рекомендації (порада замовнику) щодо альтернативи :

- що робити?; чому це робити?; як робити?

Впровадження :

- організація чи структура, що впроваджуватиме альтернативу;
- спосіб надання послуг;
- інструменти, що використовуються для впровадження.

Література для опрацювання :

Регламент Кабінету Міністрів України : [Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 ; поточна редакція – Редакція від 30.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF>.

Аналіз вигід і витрат : практ. посіб. / Секретаріат Ради Скарбниці Канади ; Пер. з англ. С. Соколик ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. Київ : Основи, 1999. 175 с.

Англійсько-український словник термінів і понять з державного управління. Київ : Основи, 1996. 128 с.

Аудит адміністративної діяльності : Теорія та практика / Пер. з англ. В. Шульги. Київ : Основи, 2000. 190 с.

Браун П. Посібник з аналізу державної політики : Пер. з англ. Київ : Основи, 2000. 243 с.

Бліщук К., Чемерис О. Економічний аналіз державної політики : навч.-метод. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2014. 92 с. (Б-ка магістра).

Валевський О. Л. Держава і реформи : аналіз державної політики в умовах трансформації суспільства : монографія / Нац. академія держ. управління при Президентові України. Київ : Вид-во НАДУ, 2007. URL : http://lib.rada.gov.ua/static/LIBRARY/povni_text/valevsk.rar.

Вайс К.Г. Оцінювання : методи дослідження програм та політики / Пер. з англ. Р. Ткачука та М. Корчинської ; Наук. ред. пер. О. Кілієвич. – Київ : Основи, 2000. 671 с.

Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики : концепції, практика / Пер. з

англ. І. Дзюби, А. Олійника; наук. ред. О. Кілієвич. Київ : Основи, 1998. 654 с.

Вступ до аналізу державної політики : навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2001. 238 с.

Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. Кол. авт.; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. 232 с.

Кобець Р. Засади комунікативного супроводу державної політики : посіб. Київ : “К.І.С.”, 2013. 188 с.

Кравчук І. В. Оцінювання державної політики в Україні : монографія / НАДУ. Київ : “К.І.С.”, 2013. 272 с.

Пал Л.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І. Дзюби. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 1999. 422 с.

Розробка державної політики : Аналітичні записки. Уклад. О. І. Кілієвич. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. 240 с.

Рудік О. М. Збірник ситуативних прикладів до курсу “Процес вироблення державної політики та його аналіз”. Донецьк : Центр екон. освіти, 1999. 86 с.

Саймон Г. А. Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції : Пер. з англ. Вид. переробл. і доп. числен. заув. авт. Київ : АртЕк, 2001. 392 с.

Стоун Д. Парадокс політики : Мистецтво вироблення політичних рішень. Пер. з англ. О. Буценко. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : ВД “Альтернативи”, 2001. 304 с.

Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 750 с.

Тема 8. ОЦІНЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Семінарське заняття

(2 год.)

Мета: вивчення необхідності, критеріїв та методики оцінювання вироблення, прийняття та впровадження державно-політичних рішень.

Основні поняття: моніторинг політики, наслідки політики, оцінювання політики, процес вироблення політики

Питання для обговорення:

1. Визначення оцінювання. Основні види оцінювання
2. Оцінювання потреб і оцінювання процесу
3. Оцінювання впливів
4. Оцінювання наслідків політики
5. Моніторинг. Відмінності між оцінюванням політики і моніторингом політики.

Література для опрацювання :

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-15. *ВВР*. 2004, № 9. Ст. 79 ; поточна редакція – Редакція від 20.10.2019 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-iv>.

Регламент Кабінету Міністрів України : [Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. № 950 ; поточна редакція – Редакція від 30.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF>.

Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 р. № 308. *Урядовий кур'єр*. 2004. № 55. 24 березня ; поточна редакція – Редакція від 15.03.2016 URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-п>.

Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р., № 856. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 210. 11 листоп. ; поточна редакція – Редакція від 14.11.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>.

Аналіз державної політики в Україні : навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, сфера прикладних досліджень. Зб. документів і матеріалів. Укл. О. Кілієвич, В. Тертичка. Київ : “К.І.С.”, 2004. 210 с. ; URL : www.IPAS.org.ua/Zb_doc_PPA.pdf.

Аналіз вигід і витрат : практ. посіб. Секретаріат Ради Скарбниці Канади; Пер. з англ. С. Соколик ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 1999. 175 с.

Аудит адміністративної діяльності : теорія та практика. Пер. з англ. В. Шульга. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2000. 190 с.

Браун П. Посібник з аналізу державної політики : Пер. з англ. Київ : Основи, 2000. С. 117-164.

Вайс, Керол Г. Оцінювання : Методи дослідження програм та політики. Пер з англ. Р. Ткачука та М. Корчинської. наук. ред. пер. О. Кілієвич. Київ : Основи, 2000. 671 с.

Ведунг, Еверт. Оцінювання державної політики і програм. Пер. з англ. В. Шульга. – Київ : Всеуито, 2003. 350 с.

Веймер Д. Л., Вайнінг Е. Р. Аналіз політики : концепції, практика / Пер.

з англ. І. Дзюби, А. Олійника ; Наук. ред. О. Кілієвич. – Київ : Основи, 1998. С. 353–365 (оцінювання) ; С. 338-353 (аналіз вигід і витрат) ; С. 367–373 (комунікації); розд.9, 12 (аналіз вигід і витрат); С. 498–512 (імплементація).

Вироблення державної політики. Аналітичні записки / Укл. О. І. Кілієвич, В. Є. Романов. Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2003. 346 с. URL : www.IPAS.org.ua/doc/Analit_zap.pdf.

Збірник досліджень ефективності виконання державних програм. Київ : Держ. контрольно-ревізійна служба України ; ГоловКРУ України, 2002. 104 с.

Збірник досліджень з ефективності роботи державних організацій України / Шведське нац. Бюро аудиту ; Шведський ін-т держ. управління. Київ : 2001. 156 с.

Кравчук І. В. Оцінювання державної політики в Україні : монографія / НАДУ. Київ : “К.І.С.”, 2013. 272 с.

Оцінка впливу як спосіб удосконалення інструментів політики / Програма Sigma. Вип. № 31. Київ : Вид. дім “КМ Академія”, 2002. 76 с.

Оцінювання державних політик та програм : посібн. для виклад. з осв.-проф. прогр. підгот. магістрів держ. упр. / Англєрид Т., Андерсен А. та ін. Київ : Всеуїто, 2003. 151 с.

Пал Лєслі А. Аналіз державної політики. Пер. з англ. І. Дзюб. Київ : Основи, 1999. 422 с.

Розєнфельд Р. Лєкції з державної політики. Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2002. 60 с.; URL : www.IPAS.org.ua/doc/tr-2002-2.pdf.

Тєрїчка В. Державна політика : аналіз та здійснення в Україні. Київ : Вид-во Соломії Павлїчко “Основи”, 2002. С. 484–581. URL : www.IPAS.org.ua.

Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики : Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Пер. з англ. С. Соколик. Наук. ред. пер. О. Кїлієвич. Київ: “К.І.С.”. 130 с. URL: www.IPAS.org.ua/doc/Analit_doc_UKR_Book_Final.pdf.

Завдання для самостійної роботи

- ✓ Термінологічне визначення аналізу політики.
- ✓ Поняття, зміст і структура державної політики.
- ✓ Призначення та функції державної політики в суспільному житті.
- ✓ Взаємозв'язок державної політики і соціально-економічних умов.
- ✓ Втручання держави в економічну сферу суспільства.
- ✓ Формування цілей державної політики.
- ✓ Визначення типів політики, придатних для аналізу.
- ✓ Інформаційно-аналітичні технології.
- ✓ Моделі досягнення державно-політичних процесів.
- ✓ Теоретико-аналітичні і прикладні можливості аналізу
- ✓ Сценарний метод в аналізі політики.
- ✓ Етапи аналізу державної політики.
- ✓ Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики.
- ✓ Проблемна ситуація і проблема для аналізу державної політики
- ✓ Ідентифікація проблеми для аналізу державної політики
- ✓ Проблеми, що придатні для аналізу державної політики.
- ✓ Аналітичні методи конкретизації проблеми
- ✓ Аналіз визначення суспільних проблем.
- ✓ Аналітичні технології.
- ✓ Основні принципи вироблення альтернатив.
- ✓ Внесення до порядку денного, як важливий етап аналізу політики.
- ✓ Концептуальні засади реалізації урядової політики.
- ✓ Порада, як результат аналізу політики.
- ✓ Критерії відповідальності за вибір напрямку політики.
- ✓ Невизначеності вибору політики.
- ✓ Процес надання порад-рекомендацій.

- ✓ Технологічні процедури надання порад.
- ✓ Вимоги до особистих якостей аналітика-експерта.
- ✓ Взаємовідносини аналітика-експерта і замовника (клієнта)
- ✓ Демократичні чинники впровадження державної політики.

Індивідуальні завдання

Аналітична записка спрямована на вирішення конкретної суспільної проблеми, ґрунтується на процесі аналізу політики і містить усі його етапи. Проблема, придатна для аналізу державної політики, – це ситуація, що викликає занепокоєння в суспільстві і потребує реагування державної влади.

Для аналізу може обиратися одна проблема на вибір здобувача.

Обсяг аналітичної записки – **750-1000 слів**. Текст має бути структурованим згідно з рекомендованим планом.

Орієнтовна структура аналітичної записки

Визначення проблеми для аналізу:

- симптоми проблемної ситуації;
- окреслення проблеми (неспроможності ринку і влади);
- масштаб проблеми (територія, час, сфера, соціальні групи, відсоток населення);
- новизна (нова, передбачена чи повторна);
- коротка історія питання (як вирішувалося раніше і сучасний стан справ);
- замовник аналізу.

Консультації:

- погляди і ставлення зацікавлених груп, лідерів, ЗМІ до проблеми (кого стосуються можливі варіанти її вирішення);
- Організація : установи, що підтримують/заперечують рішення.

Моделювання проблеми:

- вибір цілей вирішення проблеми (самостійні й інструментальні);
- визначення змінних політики (показники, інструменти, що використовуються з різною інтенсивністю);
- визначення обмежень (ресурси, необхідні для реалізації альтернатив політики).

Формулювання альтернатив:

- загальна кількість близько 4 (серед них чинна політика, тобто “нічого не змінювати - бездія”).

- оцінка (вигід-витрат) кожної альтернативи;

- порівняльний аналіз альтернатив;

- прогноз можливих результатів і наслідків (впливів) її реалізації (короткострокових і довгострокових);

Рекомендації (порада замовнику) щодо альтернативи:

- що робити?; чому це робити?; як робити?

Впровадження:

- організація чи структура, що впроваджуватиме альтернативу;

- спосіб надання послуг;

- інструменти, що використовуються для впровадження.

Питання для підсумкового контролю знань

- ✓ Аналіз державної політики як сфера практичної діяльності.
- ✓ Основні перешкоди для запровадження процедур аналізу політики в практику вирішення суспільних проблем владою.
- ✓ Аналіз державної політики як об'єкт наукового дослідження.
- ✓ Роль і місце наукових досліджень у сфері державної політики.
- ✓ Аналіз державної політики: поняття, предмет і завдання курсу.
- ✓ Джерела вивчення курсу.
- ✓ Основні етапи розвитку аналізу державної політики.
- ✓ Генеза аналізу політики у політико-правовій думці середньовіччя.
- ✓ Становлення аналізу політики в новий час.
- ✓ Професіоналізація аналізу політики і становлення його як окремої сфери наукових досліджень у ХХ ст.
- ✓ Аналіз державної політики в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку.
- ✓ Наукові підходи та методологічні проблеми аналізу державної політики.
- ✓ Основні категорії та поняття у сфері державної політики та її аналізу.
- ✓ Поняття “політика”, “державна політика”, “дослідження політики”, “аналіз політики” : сутність та співвідношення.
- ✓ Середовище суспільної політики та його види.
- ✓ Стейкхолдери політики.
- ✓ Роль і значення держави в сучасному суспільстві.
- ✓ Поняття, зміст і структура державної політики.
- ✓ Призначення та функції державної політики в суспільному житті.

- ✓ Інструменти державної політики (законодавчі та нормативні акти, послуги, гроші, податки та інші економічні важелі, умовляння, примус).
- ✓ Роль вищих посадових осіб і інститутів у формуванні державної політики.
- ✓ Основні етапи процесу державної політики.
- ✓ Конструктивність взаємозв'язку державної політики та соціально-економічних умов розвитку суспільства.
- ✓ Втручання держави в економічну сферу суспільства: необхідність і межі.
- ✓ Результати та наслідки державної політики.
- ✓ Сутність та засади аналізу державної політики.
- ✓ Теоретико-аналітичні і прикладні можливості аналізу державно-політичних процесів.
- ✓ Форми аналізу державної політики.
- ✓ Основні етапи аналізу державної політики.
- ✓ Вплив глобалізації та інтеграційних процесів на формування цілей державної політики.
- ✓ Принципи відкритості та прозорості у творенні політики.
- ✓ Стан і перспективи вироблення державної політики на засадах публічності в умовах переходу від ліберальної до соціальної демократії.
- ✓ Вплив владних і позавладних акторів політики на становлення аналітичного середовища в Україні”.
- ✓ Ціннісні орієнтації аналізу державної політики.
- ✓ Гендерна демократія і врахування прав меншин в аналізі політики.
- ✓ Поняття аналітичної чутливості.
- ✓ Вимоги до особистих якостей аналітика-експерта.
- ✓ Взаємовідносини аналітика-експерта і замовника (клієнта) в аналізі державної політики.

- ✓ Етика політичного аналітика.
- ✓ Сутність та критерії типології державної політики.
- ✓ Визначення та характеристика типів державної політики, придатних до аналізу.
- ✓ Форми аналізу державної політики.
- ✓ Основні етапи аналізу державної політики.
- ✓ Сутність модельного аналізу політики.
- ✓ Моделі осягнення державно-політичних процесів.
- ✓ Сценарний метод в аналізі політики.
- ✓ Інформаційно-аналітичні технології : поняття, типологізація, мета і особливості застосування.
- ✓ Специфіка збирання та обробки інформації для політичної аналітики в державному управлінні.
- ✓ Аналітичні сайти мережі Internet.
- ✓ Підготовка та обробка інформаційного матеріалу.
- ✓ Аналіз визначення суспільних проблем.
- ✓ Проблемна ситуація і проблема для аналізу державної політики.
- ✓ Проблеми, що придатні для аналізу державної політики.
- ✓ Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики.
- ✓ Ідентифікація проблеми для аналізу державної політики.
- ✓ Аналітичні методи конкретизації проблеми
- ✓ Поняття альтернатив у виробленні політики та їх види.
- ✓ Основні принципи вироблення альтернатив-стратегій.
- ✓ Організаційні складові процесу вироблення альтернатив.
- ✓ Критерії оцінки альтернатив.
- ✓ Типи та чинники раціональності альтернатив рішення.
- ✓ Доцільність збереження статусу-кво, як альтернативи.

- ✓ Вибір альтернатив. Особливості вибору оптимальної альтернативи.
- ✓ Метод “мозкового штурму”.
- ✓ Метод “Дельфі”.
- ✓ Роль аналітичного документа в процесі розробки політики.
- ✓ Види аналітичних документів: дослідження політики і аналіз політики.
- ✓ Техніка визначення проблеми політики в аналітичному документі.
- ✓ Структурні і текстуальні особливості аналітичного документа.
- ✓ Порада, як результат аналізу політики.
- ✓ Процес вироблення порад-рекомендацій.
- ✓ Технологічні процедури надання порад-рекомендацій.
- ✓ Історія дослідження процесу прийняття та реалізації рішень.
- ✓ Державно-політичні рішення: сутність та функції.
- ✓ Основні наукові підходи до визначення процесу прийняття рішень.
- ✓ Поняття процесу прийняття управлінських рішень та їх класифікація.
- ✓ Етапи процесу і технологія підготовки прийняття політичного рішення.
- ✓ Технології прийняття політичних рішень, їх особливості та їх практичне використання.
- ✓ Моделі і методи прийняття рішень та вимоги до них.
- ✓ Класичні моделі процесу прийняття рішень.
- ✓ Альтернативні моделі "політико-управлінських потоків" Д.Кінгдона і "раундів" Г. Тейсмана.
- ✓ Технології впровадження і реалізації політичного рішення.
- ✓ Концептуальні засади реалізації урядової політики.
- ✓ Сутність політичного порядку денного.
- ✓ Етапи формування політичного порядку денного.

- ✓ Визначення проблем.
- ✓ Внесення до порядку денного, як важливий етап аналізу політики.
- ✓ Особливості прийняття рішень в сфері державної політики.
- ✓ Законодавчі рішення : види та особливості прийняття.
- ✓ Специфіка прийняття урядових рішень.
- ✓ Адміністративні рішення.
- ✓ Прийняття рішень у сфері національної безпеки
- ✓ Критерії оцінки пропонованих чи прийнятих рішень.
- ✓ Алгоритми ефективності прийняття рішень.
- ✓ Специфіка сфери прийняття зовнішньополітичних рішень.
- ✓ Моделі та методики прийняття рішень у зовнішній політиці.
- ✓ Ідентифікація зовнішньополітичної проблеми для прийняття державного рішення.
- ✓ Міжнародні неурядові організації : види, засади діяльності та вплив на зовнішню політику держав.
- ✓ Експертно-аналітичні центри в сфері зовнішньої політики. Їхні функції. Друковані органи.
- ✓ Критерії вибору пріоритетів державної політики.
- ✓ Критерії відповідальності за вибір напрямку політики.
- ✓ Невизначеності вибору політики.
- ✓ Вибір політичного рішення.
- ✓ Сутність та структура впровадження політики.
- ✓ Державне управління: демократичні чинники і організаційні засади впровадження державної політики.
- ✓ Вивчення об'єктивних умов впровадження державної політики..
- ✓ Інструменти та методи впровадження політичних рішень.
- ✓ Моделі та методи впровадження політики.
- ✓ Проблеми кадрового забезпечення державної політики України.
- ✓ Визначення оцінювання.
- ✓ Основні види оцінювання.

- ✓ Оцінювання потреб і оцінювання процесу.
- ✓ Оцінювання впливів.
- ✓ Оцінювання наслідків політики. Моніторинг.

Зразки тестових завдань

1. Сукупність технологій, методів збору та обробки інформації, специфічних прийомів діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень - це...

- інформаційно-аналітичне забезпечення
- інформаційно-аналітична діяльність
- аналітична технологія
- інформаційне середовище

2. Основними завданнями інформаційно-аналітичного забезпечення є:

- моніторинг стану об'єкта управління та контроль за виконанням рішень і ефективності виконавчих механізмів
- аналіз зовнішніх і внутрішніх проблемних ситуацій; процес підготовки змістовної частини управлінських рішень
- аналіз обґрунтованості і юридичної правомірності прийнятих рішень; організація експертизи пропонувананих рішень та проблем
- всі відповіді вірні

3. Особливий напрям інформаційної діяльності, пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням інформації у сфері управління, політики, економіки-це

- інформаційно-аналітична діяльність
- інформаційно-аналітичне забезпечення
- інформаційна політика
- інформаційне середовище

4. Сукупність організаційних, організаційно-правових, інформаційних, методичних, програмно-технологічних компонентів, що забезпечує необхідну якість прийнятих управлінських рішень за рахунок раціонального використання інформаційних ресурсів та інформаційних технологій-це...

- система інформаційно-аналітичного забезпечення
- система інформаційної політики
- інформаційне середовище
- аналітична технологія

5. Сукупність дій, що відбуваються в інтересах підвищення ефективності управлінської діяльності і мають на меті пізнання сутності, причин, тенденцій розвитку подій і явищ в політиці, розгляд і оцінювання ситуацій, вироблення на основі аналізу й обробки інформації висновків, рекомендацій, коментарів-це...

- інформаційно-аналітична робота
- інформаційно-аналітична діяльність
- інформаційно-аналітичне забезпечення
- інформаційна політика

6. Цінність, точність, достовірність, повнота, оперативність, коректність-це...

- характеристики аналітичної інформації
- характеристики аналітичної діяльності
- характеристики аналітичних технологій
- характеристики інформаційного забезпечення

7. Яка з наведених типологій аналітичної інформації є вірною?

- первинна і вторинна, відкрита і закрита
- таємна і публічна, коректна і некоректна
- точна і неточна, повна і неповна
- всі відповіді вірні

8. До основних недоліків Інтернет джерел політичної інформації належать:

- необ'єктивність, недостовірність, заангажованість
- тимчасовість, публічність, масовість
- абстрактність, фейковість, відсутність доказів
- плагіат, сенсаційність, жорстокість

9. До оперативної системи інформування можемо віднести такі заходи:

- брифінги, презентації
- прес-конференції, прес-релізи
- екстренні повідомлення
- всі відповіді вірні

10. Систематизацію фактів, виявлення ключових моментів, побудову припущень, що пояснюють основні факти, одержання додаткових даних, оформлення висновків передбачає:

- переробка інформації після попереднього збирання фактів та конкретної постановки проблеми
- збір та аналіз фактів
- прогнозування наслідків політичних рішень
- постановка проблеми в загальному вигляді

Рекомендована література

- ✓ Браун П. Посібник з аналізу державної політики: пер. з англ. Київ: Основи, 2000. С. 79–116.
- ✓ Березовська-Чміль О., Ковальчук І. Роль органів влади і громадських інституцій в системі організації соціальної безпеки в умовах воєнного стану. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. Випуск 18, 2024. С.53-60. DOI 10.32782/2312-1815/2024-18-5
- ✓ Валевський О. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження: монографія. Київ: НІСД, 2001. 242 с.
- ✓ Гошовська В. А., Мироненко П. В., Босак О. З. Аналіз державної політики та прийняття управлінських рішень : навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2010. 88 с.
- ✓ Дем'янчук О. П. “Державна політика” та “публічна політика”: варіант перехідного періоду. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Polit/2000_18/05_demyanchuk_op.pdf.
- ✓ Дерев'яно С. М. Політико-правові засади референдумів в Україні: монографія. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ: Вид-во “Місто НВ”, 2011. 847 с.
- ✓ Дерев'яно С. М. Наукове прогнозування у державотворчому процесі. *Проблеми інтеграції науково-освітнього потенціалу у державотворчому процесі: Зб. наук. праць*. Тернопіль–Севастополь–Суми: вид-во Тернопільського держ. техн. ун-ту імені Івана Пулюя, 2002. С. 102–107.
- ✓ Дерев'яно С., Марчук В. Наукове передбачення майбутнього і політика. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Вип. 13. Івано-Франківськ: Плай, 2019. С. 195-197.

- ✓ Енциклопедія державного управління: у 8 т. Т. 8 : Публічне врядування. наук. ред. кол.: В. С. Загорський (голова), С. О. Телешун (співголова) [та ін.] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. академії держ. упр. при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 630 с. URL:http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/es33d206-7309-4034-a00f-074bcb7916ce.pdf.
- ✓ Веймер Д. Л., Вайнінг Е. Р. Аналіз політики: концепції, практика. Пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника ; Наук. ред. О. Кілієвич. Київ: “Основи”, 1998. 654 с.
- ✓ Вироблення державної політики. Аналітичні записки. Укл. О. І. Кілієвич, В. Є. Романов. Київ Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2003. 346 с. URL : www.uapa-csar.org.ua/ua-2003-6.htm.
- ✓ Вироблення державної політики: рекомендації для України в контексті євроінтеграційного досвіду країн Балтії та Польщі. Зб. аналіт. звітів і записок учасників Програми урядового стажування. Укл. О. І. Кілієвич, В. В. Тертичка. Київ : “К.І.С.”, 2006. 388 с.
- ✓ Державна політика: аналіз та впровадження в Україні: Конспект лекцій до навчального модуля. Укл. В. Ребкало, В. Тертичка. Київ: Вид-во УАДУ, 2002. С. 39–59.
- ✓ Державна політика: аналітичні документи підготовлені в межах проекту “Створення груп аналізу політики та Центру інформаційних ресурсів в уряді України”. Київ, 2002. 196 с.
- ✓ Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. Київ: вид-во НАДУ, 2006. 272 с.
- ✓ Кучеренко О. О. Державна політика: теоретико-методологічні засади дослідження процесу формування та здійснення: дис...канд. наук з держ. упр. Київ, 2000. 199 с.

- ✓ Основи аналізу державної політики: Опорний конспект лекцій до навчальної дисципліни. Укл. В. Тертичка. URL: www.uapa-csar.org.ua/ua-2004-4.htm.
- ✓ Пал Леслі А. Аналіз державної політики. Пер. з англ. І. Дзюб. Київ: Основи, 2009. 422 с.
- ✓ Розенфельд Р. Лекції з державної політики. Київ: Вид-во “К.І.С.”, 2002. С. 6–14 ; 25–39. URL: www.IPAS.org.ua/doc/tr-2002-2.pdf.
- ✓ Розробка державної політики. Аналітичні записки. Укл. О. І. Кілієвич, В. Є. Романов. Київ: Вид-во “К.І.С.”, 2002. 320 с. URL: www.uapa-csar.org.ua/ua-2002-14.htm
- ✓ Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. Пер. з англ. Public Policy. An introduction to the theory and practice of policy analysis. Parsons W.: наук. вид. Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. 550 с.
- ✓ Політична аналітика в державному управлінні: навч. посіб. С. О. Телешун, Ю. Г. Кальниш, І. В. Рейтерович, О. Р. Титаренко. Київ: НАДУ, 2012. 228 с.
- ✓ Радченко В. Створення елементів національної системи інформаційних ресурсів з науково-технічної та економічної інформації. *Бібл. вісник*. 2000. № 3. С. 2–5.
- ✓ Рейтерович І. “Мова компромату” як складова політичного дискурсу в суспільствах перехідного типу. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. 2008. Спецвипуск: Політичні технології. С. 136–140.
- ✓ Пухкал О. Г., Гомоляко О. В, Публічна та державна політика: єдність та відмінності. *Інвестиції: практика та досвід*. № 24/2017. С. 106–112.
- ✓ Телешун С., Ситник С., Рейтерович І. Публічна чи державна політика – вітчизняна дилема вибору. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2012. № 4. С.185–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2012_4_25.

- ✓ Телешун С. Що таке публічна політика? *Відкриті очі*. URL: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/12/blogpost_26.html.
- ✓ Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. Київ: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2002. 750 с.
- ✓ Тертичка В. Політичні аспекти вироблення державної політики в Україні. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2008. Вип. 12. С. 58–70.
- ✓ Філіпповський В. М. Основи теорії державного управління: навч. посіб. Луганськ : Вид-во “Ноулідж”, 2009. 216 с.
- ✓ Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія. Вінниця: ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/chaltseva-o.m.-publichna-politika-teoretichniy-vimir-i-suchasna-praktika_-_d_pdf.
- ✓ Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти : монографія. Луганськ, “Елтон-2”, 2010. 308 с.
- ✓ Філіпповський В. М. Основи теорії державного управління : навч. посіб. Луганськ: Вид-во “Ноулідж”, 2009. 216 с.
- ✓ Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: практ. посіб. для радників з держ. політики у Центральній і Східній Європі. Пер. з англ. С. Соколик; наук. ред. пер. О. Кілієвич. Київ: К.І.С., 2003. 120 с. URL: www.uapa-csar.org.ua/t-2003-2.htm.
- ✓ Olena BEREZOVSKA-CHMIL, Yuliia KOBETS, Nataliya MARCHUK, Mariana MISHCHUK and Vasyl MARCHUK. Political And Economic Tools To Support Decentralization Reform And Regional Development Policy In Ukraine. *37th IBIMA Conference on 1-2 April 2021. Cordoba, Spain*. (ISBN: 978-0-9998551-6-4, Published in the USA). p. 12034-12039

- ✓ Kravtsov, Semen; Orobets, Kostiantyn; Shyshpanova, Nataliia; Vovchenko, Oksana; Berezovska-Chmil, Olena. Progress and Challenges in Combating Corruption in Ukraine: Pathways Forward. *Journal of Strategic Security*. 17, no. 2 (2024): 28-43. DOI: <https://doi.org/10.5038/1944-0472.17.2.2223>
- ✓ Herbut, N., Rossikhin, V., Panchenko, V., Madryha, T., Berezovska-Chmil, O. Parliamentary Elections and the Gender Aspect: A Comparative Analysis of the Experience of Ukraine and Sweden. *Pakistan Journal of Criminology*, 2024, 16(1), pp. 161–180.

Навчально-методичне видання

Аналіз державної політики

Методичні рекомендації

Укладач – к. політ. н. Березовська-Чміль О. Б.

Методичні рекомендації до вивчення курсу «Аналіз державної політики» містить вступ, тематику лекцій, плани семінарських занять, індивідуальні завдання, питання для підсумкового контролю знань, тестові завдання, рекомендовану літературу.

Аналіз державної політики: методичні рекомендації до вивчення курсу.
Березовська-Чміль О.Б. (укл.). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 57 с.